

4.3 Sivistystoimi

Toimialajohtaja: sivistystoimenjohtaja

Toimiala- ja tulosaluekohtaiset tavoitteet ja määrärahat

	TP 2022	TA+lta 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT	3 164 845	3 363 590	2 595 029	2 362 690	2 325 690	2 301 690
Valmistus omaan käyttöön						
Myyntituotot	689 975	586 900	704 850	691 550	681 550	681 550
Maksutuotot	836 757	694 990	615 250	600 500	573 500	549 500
Tuet ja avustukset	1 273 827	1 764 200	932 200	729 900	729 900	729 900
Muut toimintatuotot	364 286	317 500	342 729	340 740	340 740	340 740
TOIMINTAKULUT	-39 164 498	-41 980 600	-40 655 665	-39 700 145	-39 234 119	-39 069 292
Henkilöstökulut	-23 372 824	-25 052 709	-23 940 184	-23 047 949	-22 634 949	-22 474 149
Palvelujen ostot	-8 761 169	-9 321 395	-9 247 550	-9 192 930	-9 154 904	-9 153 877
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-991 518	-1 056 025	-939 301	-916 850	-911 850	-908 850
Avustukset	-701 849	-771 000	-751 000	-750 000	-740 000	-740 000
Muut toimintakulut	-5 337 138	-5 779 471	-5 777 630	-5 792 416	-5 792 416	-5 792 416
TOIMINTAKATE	-35 999 653	-38 617 010	-38 060 636	-37 337 455	-36 908 429	-36 767 602

Toiminnan kuvaus

Tulevaisuuden osaamista kaikille.

Hyvinvoiva jämsäläinen laadukkailla palveluilla, mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella ja terveillä elämäntavoilla.

Sivistystoimiala vastaa lakisääteisten peruspalvelujen järjestämisen lisäksi valtuuston hyväksymän kotouttamisohjelman mukaisesta kotouttamisen edistämisestä ja terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä toimialaan liittyvien toimintojen osalta.

Sivistystoimiala on kaupungin keskeinen hyvinvointipalveluja järjestävä, tuottava ja niille toimintaedellytyksiä varmentava toimiala. Toimiala rakentaa tulevaisuuden osaamista kaikille ja tekee sen yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Kaupungin strategian mukaisesti lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen ovat palvelujemme ydintä. Eri toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö on kehittävä. Keskeisinä yhteistyötahoina ovat Keski-Suomen hyvinvointialue, Gradia Jämsä, Jämsän Kristillinen Kansapisto, ja maakunnalliset korkeakoulut. Ammatillisen koulutuksen ja korkeakouluopintojen saatavuus ovat sekä hyvinvointia lisääviä että kaupungin elinvoimatekijöitä. Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhteistyö on käynnistynyt toimialalla.

Talousarvion tavoitteet ja kehittämiskohteet on valmisteltu voimassa olevan strategian linjausten mukaisesti toimialatasoisesti.

Ikäluokkien kehitys ja siitä johtuva palvelutarve, oppilas- ja opiskelijaennusteet ja asiakasennusteet arvioidaan kunkin tulosalueen kohdalla. Tilapäisen suojelun piirissä Jämsässä on noin 500 henkilöä, joista vastaanottokeskuksen asiakkaita on 405 ja kuntalaisiksi siirtynyt vajaa 100. Elokuun loppuun mennessä kuntalaisiksi oli siirtynyt hiukan yli 80 ukrainalaista. Talousarvion valmisteluvaiheessa toimialan kasvatuksen ja opetuksen palveluiden piirissä on noin 130 henkilöä. Tulosalueiden kohdalla asiaa on kuvattu tarkemmin.

Talouden tasapainottamisohjelma vuosille 2024 - 2027 koskee kaikkia toimialoja. Sivistystoimeen esitetyillä toimenpiteillä on vaikutuksia toimialan palveluverkkoon, palvelutasoon ja laajuuteen, tilojen käyttöön, hanketoimintaan sekä avustuksiin. Hankintoja vähennetään, henkilöstön koulutuksissa painotetaan kaupungin koulutuslisenssin, aluehallintoviraston ja muiden julkisten toimijoiden järjestämiä koulutuksia.

Luontainen palvelutarpeen väheneminen sekä palveluverkon supistaminen ja muut suorat kustannuksia leikkaavat toimenpiteet vaikuttavat henkilötyövuosiin ja henkilöstökustannuksiin vähentävästi. Talousohjelmakaudelle sisältyy erillisselvityksiä, joista osa on perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen yhteisiä. Perusopetuksen osalta talousohjelmassa on myös tarvittaessa aktivoituvia toimenpiteitä.

	2024	2025	2026	2027	YHTEENSÄ
SÄÄSTÖVELVOITE KOKO TOIMIALA	1 120 000	1 680 000	1 680 000	1 680 000	6 160 000
HALLINTO					
TOTEUMA	4 700	4 700	4 700	3 700	17 800
VARHAISKASVATUS					
TOTEUMA	185 000	429 300	485 800	604 600	1 704 700
PERUSOPETUS					
TOTEUMA	296 290	681 700	1 016 800	1 133 200	3 127 990
LUKIOKOULUTUS					
TOTEUMA	45 300	72 300	72 300	72 300	262 200
ELÄMÄNLAATUPALVELUT					
opistot	35 200	58 100	54 100	54 100	201 500
kirjastopalvelut	61 200	62 300	100 800	110 800	335 100
vapaa-aikapalvelut	90 050	125 050	115 050	119 050	449 200
yhteensä	186 450	245 450	269 950	283 950	985 800
Toteuma yht.	717 740	1 433 450	1 849 550	2 097 750	6 098 490

Toimialan palveluista yli 90 %:a kohdistuu suoraan lapsiin ja nuoriin, joten väistämättä toimenpiteitä kohdentuu tähän kohderyhmään. Varhaiskasvatuksen (28,29 %) , perusopetuksen (54,94 %), lukiokoulutuksen (5,67 %), musiikkiopiston (1,56 %) ja nuorisopalveluiden (1,31 %) osuus talousohjelman perusteena olleesta vuoden 2023 lisätalousarviosta laskettuna on yhteensä 91,77 %. Em. prosenttiosuuteen ei ole erikseen lähdetty jyvittämään osuuksia työväenopistosta eikä elämänlaatupalveluiden muista palveluyksiköistä.

Talousohjelman mukaiset toimenpiteet on kuvattu kunkin tulosalueen kohdalla. Taloudelliset vaikutukset on kuvattu talousarviokirjan luvussa 2.1.

Korkeakouluyhteistyötä on kuvattu elämänlaatupalveluiden tulosalueen kohdalla.

Lakimuutokset käsitellään kunkin tulosalueen kohdalla.

Petteri Orpon hallitusohjelman keskeiset kirjaukset sivistystoimeen liittyen on kuvattu kunkin tulosalueen kohdalla.

Hanketoiminta

Hanketoiminta on esitelty kunkin tulosalueen kohdalla.

Elinvoimatoimialan hallinnoima Keski-Suomen Liiton rahoittaman TIKKA-hankkeen yhtenä neljästä työpaketista on innovaatiokasvatus. Tavoitteena on selvittää edellytykset käynnistää innovaatiokasvatuksen opintopolku Jämsässä ja laatia mahdollinen jatkosuunnitelma innovaatiokasvatuksen opintopolun käynnistämiseksi. Selvitystyön toteutusaika: 1.8.2023 – 31.7.2024.

Toimialan talousarvioon sisältyy omarahoitusosuudet vuodelle 2024 jatkuville hankkeille sekä varauksena vuoden 2024 aikana haettavaksi tuleville hankkeille. Hanketoimintaa kuitenkin supistetaan aiemmista vuosista kaupungin talousohjelman mukaisesti.

Henkilöstösuunnitelma: Sivistyslautakunta on käsitellyt henkilöstösuunnitelman 2024-2027 talousarvioesityksen yhteydessä. Henkilöstösuunnitelma pitää sisällään v. 2024 koulutus- ja työhyvinvointisuunnitelman.

Maksut ja taksat: Sivistyslautakunta on päättänyt vuoden 2024 ja lukuvuoden/toimintakauden 2025-2024 taksat ja maksut talousarviokokouksessaan. Talousohjelman mukaisesti maksut ja taksat korottuvat koko talousohjelmakauden ajan.

Kotouttaminen ja valmistava opetus on kuvattu tulosalueilla.

VÄESTÖN KOULUTUSTASO												
	tot 2009	tot 2014	tot 2017	tot 2020	ta 2021**	tot 2021*	ta 2022*	ta 2023*	ta 2024**	ts 2025**	ts 2026**	
15 vuotta täyttänyt väestö yhteensä	19408	18695	18075	17 378		17 333						
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa yhteensä	7297	6220	5644	4 957		4813						
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa %	38	33	31	28,5	27	27,8	27	27	27,5	27,4	27	
Näistä tutkinnon suorittaneita yhteensä	12111	12475	12431	12 421		12 520						
Suorittaneita %	62	67	69	71,5	73	72,2	73	73	72,5	72,6	73	
Toinen aste yhteensä	8034	8338	8339	8 165		8194						
Toinen aste % 15-vuotta täyttäneestä väestöstä	41	45	46	47		47,3						
Korkea-aste yhteensä	4077	4137	4092	4 074		4124						
Korkea-aste %15-vuotta täyttäneestä väestöstä	21	22	23	23,4		23,8			24,7	25	25,4	
*) Tilastokeskuksen tietokanta 24.10.2022	Tilastokeskuksen tietokanta											
seuraava päivitys 24.11.2023												
**) luvut ko. vuosien talousarviosta												

Toimialan tavoitteet vuodelle 2024

Hyvinvointia ja turvallisuutta,Ympäristövastuuta		
Tavoite	Ympäristövastuullinen sivistystoimiala	
Mittari	Kuvailu	
Mittari	Ruokahävikin pienentäminen: v. 2024 valmistellaan ja sovitaan Ateria-ja puhtauspalvelu Oy:n kanssa mittari. Saadaan lähtöarvo	
Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä,Hyvinvointia ja turvallisuutta,Palveleva kaupunki		
Tavoite	Kehittyvät ja talouden suhteen kestävästi järjestetyt sivistyspalvelut	
Mittari	€/asukas, toimiala	Lähtöarvo 12/2023
		- 1 970
Mittari	Kuvailu	
Mittari	€ / opiskelija, lukio	Lähtöarvo 12/2023
		- 8 100
Mittari	€ / oppilas, perusopetus	Lähtöarvo 12/2023

		- 12 804
Mittari	€ / varhaiskasvatuksessa oleva lapsi	Lähtöarvo 12/2023
		- 23 218
Mittari	€ / asukas, elämänlaatupalvelut	Lähtöarvo 12/2023
		- 185,6
Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä,Hyvinvointia ja turvallisuutta,Palveleva kaupunki,Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö		
Tavoite	Hyvinvoiva jämsäläinen laadukkailla palveluilla, mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella, terveillä elämäntavoilla.	
Mittari	Kirjaston kävijämäärät	
Mittari	Kuvailu	
Mittari	Toimintakate €/asukas	Lähtöarvo 12/2023
		916,2
Mittari	Varhaiskasvatus 1-5 vuotiaiden osallistumisaste	
Mittari	Väestön koulutustaso	
Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä,Palveleva kaupunki		
Tavoite	Kaupungin elinvoimaisuuden vahvistaminen sivistystoimialan palvelujen, yhteistyön ja verkostomaisen toiminnan kautta.	
Mittari	Kuvailu	

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2025 - 2027

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Sähköiset palvelut; asukkaiden ja henkilöstön osaamisen vahvistaminen, jotta sähköisiä palveluja voidaan käyttää ja tuottaa laajasti. Tekoälyn mahdollisuudet	Toimintaympäristö kehittyy ajantasaisena palveluna
Talouden tasapainottamistoimenpiteiden toteuttaminen	Palveleva kaupunki
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön kytkeminen kaupungin kaikkiin palveluihin	Hyvinvointia ja turvallisuutta, hyvinvoiva ja osaava henkilöstö
Lakisääteisten nuorisopalvelujen tuottaminen omana toimintana.	Palveleva kaupunki
Työllisyyspalveluiden ja kotouttamispalvelujen yhdyspintatyön varmentaminen.	Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä
Laadun- ja tasa-arvon kehittäminen kasvatuksessa ja opetuksessa sekä ohjauksessa.	Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä Hyvinvointia ja turvallisuutta

Tunnusluvut	TP2022	TA+LTA 2023	TA2024	TS2025	TS2026
Toimintakate € / as.	- 1 860,35	- 1 980,36	- 1 970,34		

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	1. Talousohjelman toteutuminen Talousarvio; tulo- ja menoarvion pitävyys. Edellisten valmistelun aikataulu, siihen käytettävissä oleva aika, tehtävän laajuus ja vaikutukset eivät ole tasapainossa. Kaikki ei ole ennakoitavissa.	2	3	6
Toimenpide	Talousarvio: seuranta, arviointi, johtopäätökset ja toimenpiteet; toimiva sisäinen yhteistyö sekä toimiva, proaktiivinen yhteistyö talouspalvelun ja kaupunginjohtajan sekä sivistyslautakunnan kanssa. Talousarvioaikatauluun vaikuttaminen. Toimialan talousasiantuntijuuden järjestäminen Hankehaut: aktiivinen seuranta ja arviointi, mitä avustuksia haetaan. Talouden riskin vaikutukset arvioidaan tasoon 2, koska riski voidaan hallinta rahalla.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	2. Ammattitaitoisen (muodollisesti ja tosiasiallisesti kelpoisen) henkilöstön saatavuus ja sitoutuminen.	3	3	9
Toimenpide	Työnantajamaineesta huolta pitäminen, työ- ja virkaehtosopimusten paikallisesti sovittavien erien kohdentaminen, osaamisen vahvistaminen, työnohjaus, työmäärän suhteuttaminen ja hallinnollisten tehtävien keventäminen käytettävissä olevaan työvoimaresurssiin.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	3. Arjen turvallisuus, puutteet varautumisesta	3	2	6
Toimenpide	Osaamisen vahvistaminen, alueelliset ja kaupunkitasoiset harjoitukset, yksikötason harjoitukset, yksikötason harjoitukset, harjoitusten ja kouluttautumisen soveltaminen ohjeiksi ja menettelytavoiksi, varautumishankintojen tekeminen, digitaidot (digiturvallisuus)			

Riskien seurannasta ja niiden hallintatoimenpiteistä toimialalla vastaa toimialajohtaja sekä tulosaluejohtajat ja muut tilivelvolliset ja esimiesasemassa olevat kukin omalta osaltaan.

Sivistystoimen hallinto

Tulosalueen esimies: sivistystoimenjohtaja

Toiminnan kuvaus

Sivistystoimialan hallinto johtaa, kehittää ja tukee toimialan tulosalueiden toimintaa, sen kehittämistä ja johtamista. Hallintopalvelun keskeinen yhteistyötaho on sivistyslautakunta, jonka päätöksenteon onnistumiseen hallintopalvelut luovat edellytyksiä. Hallintopalvelut tuottaa hallinto- ja talouspalveluja ja toimii tiiviissä yhteistyössä toimialan sisällä sekä kaupungin keskushallinnon, muiden toimialojen ja

liikelaitoksen kanssa.

Vuoden 2024 talousarvion ja taloussuunnitteluvuosien valmistelussa pääpaino on ollut talousohjelman valmistelussa. Talousohjelman toteutumista seurataan. Ohjelmakauteen sisältyy 1) tilojen käyttöön liittyviä selvityksiä ja 2) keinovalikoima, joka aktivoidaan käyttöön, mikäli talousohjelma ei toteudu suunnitellulla tavalla. Talouden tasapainottamistoimenpiteet avataan euromääräisinä talousarviokirjan luvussa 2.10.

Tulosalueiden kohdalla on kuvattu vuoden 2024 toimintaan vaikuttavia muutoksia: palvelutarpeet, uudistukset ja kehittämistoimet.

Hallinnon tulosalueelle ei määritellä sivistyslautakuntatasoisia tavoitteita vaan tulosalueen tavoitteet linkittyvät toimialan tavoitteisiin.

Tunnusluvut	TP2022	TA+LTA 2023	TA2024	TS2025	TS2026
Toimintakate € / as.	- 14,92	- 13,95	- 13,87		

	TP 2022	TA+lta 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT	911	240	240	240	240	240
Valmistus omaan käyttöön						
Myyntituotot						
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	671					
Muut toimintatuotot	240	240	240	240	240	240
TOIMINTAKULUT	-289 785	-272 358	-267 839	-257 469	-259 469	-262 469
Henkilöstökulut	-217 525	-187 860	-193 014	-193 014	-193 014	-193 014
Palvelujen ostot	-54 978	-69 414	-59 148	-49 148	-51 148	-54 148
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 612	-4 200	-3 600	-3 230	-3 230	-3 230
Avustukset						
Muut toimintakulut	-15 670	-10 884	-12 077	-12 077	-12 077	-12 077
TOIMINTAKATE	-288 874	-272 118	-267 599	-257 229	-259 229	-262 229

Varhaiskasvatus

Tulosalueen esimies: varhaiskasvatusjohtaja

Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. Varhaiskasvatuksessa tulee huomioida lapsen edun ensisijaisuus. Varhaiskasvatus tarjoaa lapselle turvallisen, kehitykselle ja oppimiselle suotuisan kasvuympäristön ottaen huomioon myös lapsen erityispiirteet. Toiminnan lähtökohtina ovat palveluhenkisyys, luottamuksellisuus, sekä perheen että lapsen osallisuus.

Palvelujen piirissä arvioidaan olevan 75 % 1 – 5 vuotiaiden ikäryhmästä, esiopetuksessa luonnollisesti kaikki. Varhaiskasvatuspalveluihin osallistuvien lasten lukumäärä yhteensä vuonna 2024 arvioidaan olevan 478 lasta, vuonna 2025 452 lasta ja vuonna 2026 436 lasta.

Laskennallisia varhaiskasvatuspaikkoja tulee olla arvioitua lasten lukumäärää enemmän, jotta alle 3-

vuotiaiden lasten osuus tulee huomioonotetuksi. Viime vuosina alle 3-vuotiaiden osuus palvelujen piirissä olevista on kasvanut. Kesken toimintavuotta tapahtuva palvelujen piiriin hakeutuminen tulee myös ottaa huomioon. Perheille maksettavien tukien (kotihoidon tuki, yksityisen hoidon tuki, osittainen ja joustava hoitoraha) on arvioitu pysyvän vuoden 2023 tasolla. Sivistyslautakunta päätti 31.8.2023, että Jämsän varhaiskasvatus liittyy seudulliseen varhaiskasvatuspalvelualueeseen 1.10.2023 alkaen. Tähän kuluu yhteensä 10 keskisuomalaista kuntaa ja kaupunkia.

Ikäluokkien huomattava pieneminen vaikuttaa kuitenkin selkeästi palveluntarpeisiin tulevina vuosina. Lähinnä ongelmana on ennakoinnin vaikeus erityisesti syntyvien ikäluokkien vaihtelusta johtuen. Palveluntarpeen vähenemisessä on kuitenkin alueellisia eroja kaupungin sisällä ja eikä esimerkiksi päiväkotien lapsiryhmiä voida vähentää suoraan suhteessa lapsimäärien vähentymiseen. Varhaiskasvatuslaki ja -asetus määrittävät päiväkotien ja perhepäivähoidon henkilöstöresurssin ja ryhmäkoon. Palvelutarvetaulukko on jäljempänä.

Vuonna 2019 tehdyn kuntokartoituksen perusteella sekä Puukilan että Viiskulman päiväkodit ovat molemmat peruskorjauksen tarpeessa. Puukilan päiväkotia ei suunnitella peruskorjattavaksi, Viiskulman peruskorjauksen vaihtoehtona esitetään vuokrattavan elementtipäiväkodin hankintaa, johon yhdistyisivät Viiskulman ja Palomäen päiväkodit. Palomäen päiväkodin nykyisistä vuokratiloista luovutaan. Toiminta uusissa tiloissa alkaa 1.8.2025.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tuloajat muuttuivat varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutoksen myötä 1.3.2023. Tulorajoihin ja enimmäismaksuun on tulossa indeksitarkistukset 1.8.2024. Edellä mainitut toimenpiteet ja ikäluokkien pienenemiset vaikuttavat varhaiskasvatuksen asiakasmaksukertymään. Tähän perustuen asiakasmaksutulojen on arvioitu vähenevän n 18,5 % verrattuna vuoden 2023 talousarvioon ja lisätalousarvioon. Tulokertymää voidaan joutua arvioimaan talousarviomuutoksena 2024.

Varhaiskasvatuslain muutos lapsen oikeudesta varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen tuki tuli voimaan 1.8.2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti tuki varhaiskasvatuksessa järjestetään yleisenä, tehostettuna ja erityisenä tukena inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Lapsella on lähtökohtaisesti oikeus saada tukea omassa lapsiryhmässään erilaisin joustavin järjestelyin.

Hallin, Jokivarren ja Koivulinnan päiväkodeissa toimii yhteensä kolme vahvemman tuen ryhmää, joiden ryhmäkoko on pienennetty sekä henkilöstöresurssia on vahvennettu neljännellä kasvattajalla. Tukea tarvitsevia ja saavia lapsia on kuitenkin jokaisessa päiväkodissa ja useammassa ryhmässä. Varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta tuen resurssit tulee olla joustavammin käytettävissä niissä ryhmissä, joissa lapset ovat, ei vain osoitettuna kiinteästi tiettyihin ryhmiin.

Varhaiskasvatuksessa annettavan tuen edistämisen hanke päättyy vuoden 2023 loppuun. Varhaiskasvatuslain mukaisten, lapselle annettavaan tehostettuun tai erityiseen tukeen tehtävien hallintopäätösten valmistelu keskitetään yhdelle varhaiskasvatuksen erityisopettajalle, jonka nykyinen toimi muutetaan viraksi.

Talousarvion valmisteluvaiheessa varhaiskasvatuksessa on yhteensä 32 vieraskielistä lasta. Heistä osa on tilapäisen suojelun tarpeessa olevia lapsia. Vieraskielisten lasten ohjaamiseen on resursoitu kolmen avustajan työpanos. Vuoden 2024 talousarviossa on määrärahavaraus kolmen avustajan palkkaukseen koko vuodelle.

Varhaiskasvatuksen keskeisiä yhteistyötahoja ovat Jämsän terveyden perhepalvelukeskus ja Keski-Suomen hyvinvointialue. Yhteistyötä toteutetaan mm kaksi kertaa vuodessa pidettävillä yhteistyöiltapäivillä, esiopetuksen opiskeluholloissa sekä muissa laaja-alaisissa yhteistyöpalavereissa. Perhepalvelukeskus siirtyy osaksi hyvinvointialuetta jo 1.8.2024.

Varhaiskasvatuslakiin esitetään muutoksia liittyen kunnan velvollisuuteen järjestää varhaiskasvatusta asumisen ja oleskelun perusteella (6 §) koskemaan lastensuojelulain avohuollon tukitoimena tai sijaishuoltoon sijoitetun tai jälkihuollossa olevan lapsen varhaiskasvatuksen järjestämisvelvollisuuteen ja niistä aiheutuvien kustannusten korvaukseen (60 § rahoitus ja avustukset).

Lisäksi esitetään muutettavaksi luvun 13 varhaiskasvatuksen tietovarantoa koskevaa sääntelyä pykälien 68, 70

ja 72 osalta. Nämä muutokset liittyvät varhaiskasvatuksessa annettavan tuen tai tukipalvelujen päätösmäärien tiedonkeruuseen. Molempia lakimuutoksia esitetään tulevan voimaan 1.1.2024 alkaen.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa on useita kirjauksia varhaiskasvatuksen liittyen. Tavoitteena on nostaa erityisesti yli 3-vuotiaiden lasten osallistumisastetta varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen tasa-arvorahoituksien määrärahataso vakiinnutetaan. Hallitusohjelman mukaan on myös tavoitteena nostaa yksityisen hoidon tuen piirissä olevien lasten määrää korottamalla yksityisen tuen hoitorahaa. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu päättyy vuonna 2025, jonka jälkeen hallitus arvioi kokeilun tuloksia ja valmistelee jatkotoimia.

Talousohjelma 2024 - 2027:

Osana Jämsän kaupungin talousohjelmaa tarkastellaan varhaiskasvatuksen palveluverkkoa ja palvelun tarvetta vuosina 2024 - 2027. Luontaisesta palveluntarpeen vähenemisestä johtuen Peiponpesän ryhmän toiminta päättyy ja Hallin päiväkotit muuttuu kaksiryhmäiseksi 1.8.2024 alkaen. Tämä näkyy vuoden 2024 laskennallisissa varhaiskasvatuspaikoissa 42 paikan vähenemisenä. Muutos vaikuttaa henkilöstötarpeen vähenemiseen vuonna 2024 viiden kuukauden ajalla yhteensä 2,5 henkilötyövuoden verran, mikä on huomioitu talousohjelman mukaisesti vuoden 2024 talousarviossa. Konsernipalvelujohtajan ohjeen mukaan tilojen sisäiset vuokrat ovat edelleen toimialalla.

Koskenpään ja Länkipohjan päiväkodit säilyvät lähipalveluna, mutta ne siirtyvät toisiin tiloihin 1.8.2025 alkaen. Puukilan päiväkotit muuttuu 2-ryhmäiseksi 1.8.2026.

Osana talousohjelmaa vuoden 2024 alkupuolella selvitetään päiväkotipalvelun säilyminen lähipalveluna Juokslahdessa. Valmistelu käynnistyy heti. Ensisijainen vaihtoehto on koulukiinteistö, jos asuntosiiven lämmitysjärjestelmä on erillinen tai helposti ratkaistavissa. Muina vaihtoehtoina voivat tulla kysymykseen ulkopuoliselta vuokrattava tila. Mikäli ratkaisua ei ole löydettävissä, vaihtoehtoksi jää ydinkeskustaan rakentuvaan elementtipäiväkotiin sijoittuminen. Tällöin käynnistetään päiväkodin lakkauttamisprosessi erillisessä menettelyssä siten, että päiväkotit lakkautuisi 1.8.2025 alkaen. Toimivaltaa ei ole delegoitu päiväkodin lakkauttamis-perustamisasioissa. Selvitys tehdään yhteistyössä tilapalvelun kanssa.

Varhaiskasvatuksen hallintoa, palveluohjausta ja alueiden johtamista tarkastellaan talousohjelmakauden lopulla. Hanketoimintaa vähennetään, kalusto- ja materiaalihankintoja sekä koulutuskustannuksia vähennetään; hyödynnetään ensisijaisesti kaupungin koulutusluterilaisiin ja aluehallintoviraston järjestämiä koulutuksia. Henkilöstövähenemässä hyödynnetään luontaista poistumaa ja määräraikaisesti täytettyjä toimia. Peiponpesän tilojen käyttö päättyy ennakoitua aiemmin ja ryhmä siirtyy toimimaan Koivulinnan päiväkodin tiloihin lokakuun lopussa 2023.

Talouden tasapainottamistoimenpiteet avataan euromääräisinä talousarviokirjan luvussa 2.10.

Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen yhteiset, talousohjelmaan sisältyvät selvitykset:

Talousohjelman voimassaoloaikana selvitetään, voidaanko ylläpidettävää kiinteistökantaa pienentää Hallin taajamassa. Tämä tarkoittaisi Hallin päiväkodin siirtymistä Kuoreveden yhtenäiskoulun tiloihin. Selvitys ei ole riippuvainen Kuoreveden yläkouluopetuksen ratkaisusta. Koulukiinteistö on iso ja ylläpidettävä vaikka yläkouluopetus lakkaisi. Kuoreveden yhtenäiskoulun tasearvo on 1,826 meur ja Hallin päiväkodin 615 000 euroa. Selvitys tehdään yhteistyössä tilapalvelun kanssa.

Osana talousohjelman hyväksymistä kaupunginvaltuusto linjaa, että tilojen käytön tehostamiseksi selvitetään Jämsänkosken yhtenäiskoulun Korven koululla toteutettavan alkuopetuksen siirtäminen yhtenäiskoulun päärakennukseen. Korven koulun (puukoulu ja kivikoulu) tasearvo 204 000 € Selvitys tehdään talousohjelmavuosien aikana. Selvityksessä tulee huomioida esiopetuksen ja iltapäivätoiminnan tilatarpeet. Selvitystyö tehdään yhteistyössä tilapalveluiden kanssa.

Varhaiskasvatuksen hanketoiminta:

- Varhaiskasvatuksen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen hanke: Hankkeen tavoitteena on varhaiskasvatuksen, yhdenvertaisuuden sekä inklusiivisen toimintakulttuurin vahvistaminen.

Valtionavustuksella edistetään oppimista, hyvinvointia, vuorovaikutusta ja lähipalveluperiaatetta sekä lapsen oikeutta välttämättömään ja riittävän varhaiseen tukeen. Avustus käytetään konsultoivan varhaiskasvatuksenopettajan, erityisopettajan, lastenhoitajien sekä avustajien palkkaamiseen.

- Koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen hanke (esi- ja perusopetus): Esitelty perusopetuksen tulosalueella. Avustuksella palkataan esiopetukseen erityisopettajaresurssia ja avustajia.

- Erityisavustus koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseen: valtionavustuksen tavoitteena lapsen oppimiseen ja kehityksen tukeen liittyvien ongelmien ehkäiseminen ja oppimisedellytysten parantaminen varhaiskasvatuksessa vuosina 2022 ja 2023. Avustuksen käyttöaika jatkuu vuodelle 2024.

Syntyneet

vv. 2015-2022 ja ennuste 2023

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	ennuste 2023*
Syntyneet koko Jämsä	157	131	119	121	83	96	113	79	88

*) neuvolasta saatu tieto

Jämsän kaupungin alueella asuvien 1-5 vuotiaiden lasten määrä ja heistä prosentuaalinen osuus varhaiskasvatuksessa olevista

	TP 2022	% päivä-hoidossa	TA 2023	% päivä-hoidossa	TA 2024	% päivä-hoidossa	TS 2025	% päivä-hoidossa	TS 2026	% päivä-hoidossa
Lapset 1-5 v	579	75% (435)	496	75 % (372)	459	75 % (344)	466	75% (350)	460	75% (345)

Palvelutarve-ennuste; painotetut keskiarvot

	TP2021	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Laskennallinen varhaiskasvatuspaikkojen määrä (huom. 1.8.2020 alle 3v päiväkodissa vie 1,75 paikkaa)	715	695	665	646	618	610
Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä	602	587	521	478	452	436
Lapsia 1-5 v. varhaiskasvatuksessa	451	435	393	358	347	351
Lapsia esiopetuksessa	157	152	128	120	105	85
Lapsia perheille maksettavilla tuilla (kotihoitotuki, yksityisen hoidon tuki, osittainen ja joustava hoitoraha)	170	166	170	140	140	130
Lapsia vuorohoidossa	60	50	45	50	50	50

Varhaiskasvatuksen lapsimääriä laskettaessa on 1 – 5-vuotiaiden lasten osallistumisasteeksi laskettu 75 % ikäryhmästä. Mikäli osallistumisaste kasvaa ennustevuosina esim. 81 %:in, lapsimäärät nousevat noin 30 lapsella vuosittain. Alle 3-vuotias vie ryhmästä 1,75 paikkaa.

Lapsimäärissä on myös eroja vuoden aikana määrien ollessa suurempia vuoden alkupuoliskolla. Tämä on huomioitu ennusteissa laskemalla lasten määrä painotettuna keskiarvona vuodesta 2020.

Mikäli 2-vuotinen esiopetus toteutuu kokeilun jälkeen syksyllä 2025 ja 5-vuotiaiden ikäluokka tulee esiopetuksen piiriin, lapsimäärät lisääntyvät noin 10 lapsella vuosittain.

Tunnusluvut	TP2022	TA+LTA 2023	TA2024	TS2025	TS2026
Toimintakate € / as.	- 520,34	- 570,57	- 575,49		
Toimintakate € / hoitolapsi	- 17 299	- 21 355,47	- 23 218,16		

	TP 2022	TA+Lta 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT	1 159 174	1 194 840	826 339	636 000	609 000	585 000
Valmistus omaan käyttöön						
Myyntituotot	81 766	45 000	45 000	45 000	45 000	45 000
Maksutuotot	542 288	369 100	300 750	271 000	244 000	220 000
Tuet ja avustukset	409 503	670 700	358 700	200 000	200 000	200 000
Muut toimintatuotot	125 617	110 040	121 889	120 000	120 000	120 000
TOIMINTAKULUT	-11 223 299	-12 321 040	-11 923 619	-11 504 318	-11 445 818	-11 324 018
Henkilöstökulut	-7 749 604	-8 598 515	-8 248 300	-7 838 000	-7 777 500	-7 653 700
Palvelujen ostot	-1 777 639	-1 948 972	-1 909 681	-1 909 681	-1 909 681	-1 909 681
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-121 035	-117 125	-102 341	-93 340	-95 340	-97 340
Avustukset	-549 356	-580 000	-580 000	-580 000	-580 000	-580 000
Muut toimintakulut	-1 025 665	-1 076 428	-1 083 297	-1 083 297	-1 083 297	-1 083 297
TOIMINTAKATE	-10 064 124	-11 126 200	-11 097 280	-10 868 318	-10 836 818	-10 739 018

Perusopetus

Tulosalueen esimies: johtava rehtori

Toiminnan kuvaus

Perusopetuksen tulosalueen tehtävänä on järjestää perusopetuslain mukaista opetusta (POL 2§). Perusopetuksen järjestäminen on kaupungin keskeinen ja lakisääteinen peruspalvelutehtävä. Perusopetukseen sisältyy erityisopetuspalvelut. Opiskeluhuollon palvelut siirtyivät hyvinvointialueelle 1.1.2023. Jämsän kaupungin strategian mukaisesti perusopetus omalta osaltaan huolehtii lasten ja nuorten hyvinvoinnista sekä sujuvasta arjesta. Perusopetus on mukana rakentamassa elinvoimaista, hyvinvoivaa ja aktiivista Jämsää.

Oppilasmäärä lv. 2023-2024 alkaessa on yhteensä 1673 oppilasta. Oppilasennusteen mukaan lv. 2024-2025 Jämsän kaupungin perusopetuksessa opiskelee yhteensä 1580 oppilasta. Tämä vähentää yleisopetuksen sarjaisuutta kuudella (6). Valmistavassa opetuksessa on syyslukukaudella 2023 ollut yhteensä 30 oppilasta. Talousarvio on laadittu tämän oppilasmäärän mukaisena.

Oppilasmäärä laskee lv. 2029-2030 mennessä 1077 oppilaaseen. Koko ennustejaksolla sarjaisuudet vähenevät tämänhetkisen arvion mukaan 29:llä. Henkilöstösuunnitelman mukaisesti tähän arvioidaan voitavan vastata eläkkeelle siirtymisillä, täyttämällä avautuvia vakansseja määräaikaaisesti ja tarvittaessa tehtäviä voi avautua myös hanketoiminnan kautta. Kuoreveden koulun 1.-6. luokilla siirrytään vaihteittain yhdysluokkarakenteeseen suunnitteluvuosien aikana.

Perusopetuksessa on talousarvion valmisteluvaiheessa 32 valmistavan opetuksen oppilasta. Suurin osa lukuvuoden 2022-2023 valmistavan opetuksen oppilaista on siirtynyt perusopetuksen oppilaiksi. Valmistavan opetuksen opettajia on tällä hetkellä yhteensä kolme ja ohjaajia kolme. Jämsänkosken yhtenäiskoululla on kaksi valmistavan opetuksen ryhmää ja Jämsänjoen yhtenäiskoulussa yksi. Talousarvioon on varattu heidän

palkkaukseensa rahaa kevätlukukauden 2024 ajaksi. **Asian valmistelu on keskeneräinen ja tarkennetaan määrärahojen osalta vielä sivistyslautakunnan 26.10. kokouksessa.**

Koulupsykologit ja kuraattorit ovat siirtyneet 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueen palvelukseen ja yhdyspintatyö hyvinvointialueen kanssa keskittyy lähinnä opiskeluhooltoon. Hyvinvointialueen kanssa on laadittu sopimus kehitysvammaisten lasten hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvasta vammaislainsäädännön mukaisesta toiminnasta.

Pääministeri Orpon hallitusohjelman tuomat uudistukset ja lakimuutokset perusopetukseen ovat mm.:

Hallitus

- kasvattaa perusopetuksen vähimmäistuntimäärää 2–3 vuosiviikkotunnilla laajentamatta opetussuunnitelmaa. Lisäyksellä tavoitellaan lisätunteja erityisesti alakoulun vuosiluokille luku-, kirjoitus- ja laskutaidon opettamiseen. Lisäykset jätetään toteutettavaksi paikallisin päätösin.
- vakiinnuttaa perusopetuksen tasa-arvorahoituksen määrärahatason.
- uudistaa kolmiportaista tukea koskevan lainsäädännön siten, että tavoitteena on turvata riittävä tuki sekä vähentää opetushenkilöstön hallinnollista taakkaa.
- toteuttaa osaamistakuun, joka tarkoittaa vähimmäisosaamistason määrittelyä ja sen saavuttamista edettäessä peruskoulussa luokalta seuraavalle.
- arvioi etäopetuksen hyödyntämisen mahdollisuuksia nykyistä laajemmin perusopetuksessa tarkkarajaisesti säädettyinä esimerkiksi valinnaisten kielten opetuksessa.
- vahvistaa opettajien ja rehtoreiden toimivaltuuksia puuttua opetusta häiritsevään ja kouluaikana tapahtuvaan toimintaan.
- turvaa jokaisen lapsen oikeuden turvalliseen oppimisympäristöön ja koulurauhaan. Kouluväkivallan ennaltaehkäisyssä ja väkivaltilanteisiin puuttumisessa otetaan käyttöön yhtenäiset suunnitelmat ja toimintamallit.

Valtioneuvosto on 19.01.2023 hyväksynyt asetuksen toisen kotimaisen kielen opetuksen lisäämisestä. Syksystä 2024 alkaen B1-kielen opetusta lisätään yhdellä viikkotunnilla vuosiluokilla 7–9.

Jämsän kaupungin talousohjelma 2024-2027:

Palveluverkon supistaminen kaupunginvaltuuston 17.4.2019 § 17 mukaisesti: Koskenpään koulun lakkautuisi 1.8.2025 alkaen. Kaupunginhallitus on päättänyt lakkauttamisprosessin käynnistämisestä.

Palveluverkon supistaminen kaupunginvaltuuston 17.4.2019 § 17 mukaisesti: Länkipohjan koulun lakkautuisi 1.8.2025 alkaen. Kaupunginhallitus on päättänyt lakkauttamisprosessin käynnistämisestä.

Osana talousohjelman hyväksymistä kaupunginvaltuusto antaa sitovan ohjeen perusopetuksen tuntijaon muuttamisesta minimiin. Ajankohta tarkentuu, kun tiedetään pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisen tuntijakopäätöksen ajankohta. Toimivalta asiassa sivistyslautakunnalla.

Koulunkäynninohjaajien työaika kohdennetaan koulun työaikojen mukaiseksi.

Talousarvioon sisältyvät lisäksi:

- palvelutarpeen vähenemisestä johtuen tuntikehyksen pienentäminen sarjaisuuksia vähentämällä 1.8.2024. Toimenpide on koulujen lakkauttamisen ulkopuolinen,
- Jämsänjoen yhtenäiskoulun liikuntapainotteisen luokan toiminnan asteittainen lakkauttaminen,
- kalustohankintojen vähentäminen,
- iltapäivätoiminnan maksujen korottaminen maksimiin 1.8.2024 alkaen,
- hanketoiminnan supistamisen.

Talouden tasapainottamistoimenpiteet avataan euromääräisinä talousarviokirjan luvussa 2.10.

Yleissivistävän koulutuksen johtamisjärjestelyt ajankohtaistuvat talousohjelmakauden tai heti sen jälkeisenä aikana; toimistopalvelun osalta talousohjelmakauden aikana.

Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen yhteiset, talousohjelmaan sisältyvät selvitykset:

Talousohjelman voimassaoloaikana selvitetään, voidaanko ylläpidettävää kiinteistökantaa pienentää Hallin taajamassa. Tämä tarkoittaisi Hallin päiväkodin siirtymistä Kuoreveden yhtenäiskoulun tiloihin. Selvitys ei ole riippuvainen Kuoreveden yläkouluopetuksen ratkaisusta. Koulukiinteistö on iso ja ylläpidettävä vaikka yläkouluopetus lakkaisi. Kuoreveden yhtenäiskoulun tasearvo on 1,826 meur ja Hallin päiväkodin 615 000 euroa. Selvitys tehdään yhteistyössä tilapalvelun kanssa.

Osana talousohjelman hyväksymistä kaupunginvaltuusto linjaa, että tilojen käytön tehostamiseksi selvitetään Jämsänkosken yhtenäiskoulun Korven koululla toteutettavan alkuopetuksen siirtäminen yhtenäiskoulun päärakennukseen. Korven koulun (puukoulu ja kivikoulu) tasearvo 204 000 € Selvitys tehdään talousohjelmavuosien aikana. Selvityksessä tulee huomioida esiopetuksen ja iltapäivätoiminnan tilatarpeet. Selvitystyö tehdään yhteistyössä tilapalveluiden kanssa.

Talousohjelman aikana tarvittaessa aktivoituvat toimenpiteet:

Osana talousohjelman valmistelua on arvioitu myös Juokslahden koulun lakkauttamista 1.8.2025 alkaen tai myöhemmin. Mikäli talousohjelma ei toteudu suunnitellulla tavalla käyttötaloussäästöjen ja/tai rahoituspohjan osalta (verotus, omaisuusratkaisujen vaikutus, valtionosuus) tai kaupungin taloudellinen tilanne heikkenee muutoin, toimenpide on keinovalikoimassa. Tarkastelu tehdään vuosittain.

Osana talousohjelman valmistelua on arvioitu myös Kaipolan koulun lakkauttamista 1.8.2026 alkaen tai myöhemmin. Mikäli talousohjelma ei toteudu suunnitellulla tavalla käyttötaloussäästöjen ja/tai rahoituspohjan osalta (verotus, omaisuusratkaisujen vaikutus, valtionosuus) tai kaupungin taloudellinen tilanne heikkenee muutoin, toimenpide on keinovalikoimassa. Tarkastelu tehdään vuosittain.

Osana talousohjelman valmistelua on arvioitu myös Kuoreveden yhtenäiskoulun lakkauttamista ja tilalle vl. 1-6 koulun perustamista 1.8.2027 alkaen tai 1.8.2028 alkaen. Mikäli talousohjelma ei toteudu suunnitellulla tavalla käyttötaloussäästöjen ja/tai rahoituspohjan osalta (verotus, omaisuusratkaisujen vaikutus, valtionosuus) tai kaupungin taloudellinen tilanne heikkenee muutoin, toimenpide on keinovalikoimassa. Tarkastelu tehdään vuosittain.

Perusopetuksen hanketoiminta:

Koulutuksellisen tasa-arvon ja laadun hanke: Hankkeen tavoitteena on tasa-arvoisuuden, yhdenvertaisuuden ja lähikouluperiaatteen sekä inklusiivisen toimintakulttuurin vahvistaminen. Valtionavustuksella edistetään oppimista, hyvinvointia ja vuorovaikutusta sekä oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä ja riittävän varhaista tukea. Avustus käytetään resurssiopettajien, erityisopettajien ja koulunkäynti- ja vapaa-aikaohjaajien palkkaamiseen.

Erityisavustus koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseen: Valtionavustuksen tavoitteena on parantaa lasten ja nuorten edellytyksiä jatkaa oppimista perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti. Avustuksen käyttöaika jatkuu vuodelle 2024.

Harrastamisen Suomen malli: Tavoitteena on järjestää kaikilla perusopetuksen kouluilla mielekästä ja kaikille oppilaille ilmaista toimintaa koulupäivän jälkeen.

Yhteisöllisen opiskeluhuollon vahvistaminen ja kehittäminen: Kyseessä on jatkohanke ja siinä tullaan panostamaan oppilaiden koulupoissaolojen ennaltaehkäisyyn ja tulevien valtakunnallisten ohjeistusten sekä uudistusten edistämiseen oppilaitosten käytännöiksi tavoitteena oppilaiden koululäsnäolon edistäminen.

Koulutusmatkailun osalta sivistyslautakunta on hyväksynyt opetuspalvelujen ja koulutusmatkailun hinnoittelun. ja toiminnan uskotaan elpyvän vuoden 2024 aikana.

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Oppilasmäärä	1 763	1 756	1 687	1 634	1 542	1 437	1 320
€/oppilas	-11 162	-11 062	-12 597	-12 804	-13 099	-13 255	-13 470
€/asukas	-994	-1 004	-1 090	-1 085	-1 047	-988	-922

Oppilasennuste	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Juokslahti	57	64	55	45	41	40	40	33
Kaipola	124	111	104	98	87	84	76	76
Koskenpää	31	29	30	28	21	20	20	17
Länpohja	32	27	30	26	25	20	19	17
Jämsänkosken yhtenäiskoulu	311	295	278	245	223	211	182	169
1-6 ml. Korven koulu	94	88	80	72	68	55	51	52
Kuorevesi 1-6	444	436	411	388	348	323	318	290
Jämsänjoen yhtenäiskoulu 1-6 sisältää pienluokat								
Alakoulut yhteensä	1093	1050	966	872	779	714	666	635
Kuorevesi 7-9	56	63	62	69	64	64	54	51
Jämsänjoen yhtenäiskoulu 7-9	368	365	376	375	354	323	286	260
Jämsänkosken yhtenäiskoulu 7-9	205	195	205	207	208	197	187	171
sisältää pienluokat								
Yläkoulut yhteensä	629	623	614	616	586	544	487	442
Perusopetus yhteensä	1722	1673	1580	1488	1365	1258	1153	1077

Ennustevuosilla 2024-2032 on vähennetty oppilasmäärien kaksinkertainen kirjaus E-, H-, G- ja N-luokkien osalta.

	TP 2022	TA+lta 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT	1 263 072	1 379 310	1 005 450	1 005 450	1 005 450	1 005 450
Valmistus omaan käyttöön						
Myyntituotot	337 001	262 000	376 550	376 550	376 550	376 550
Maksutuotot	47 523	50 490	50 500	50 500	50 500	50 500
Tuet ja avustukset	696 659	910 900	423 900	423 900	423 900	423 900
Muut toimintatuotot	181 889	155 920	154 500	154 500	154 500	154 500
TOIMINTAKULUT	-21 562 305	-22 630 991	-21 975 306	-21 526 721	-21 157 195	-21 111 168
Henkilöstökulut	-12 131 882	-12 586 763	-11 992 431	-11 582 271	-11 259 771	-11 222 771
Palvelujen ostot	-5 898 366	-6 170 619	-6 155 923	-6 127 498	-6 087 472	-6 083 445
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-578 083	-602 180	-587 080	-577 080	-570 080	-565 080
Avustukset						
Muut toimintakulut	-2 953 973	-3 271 429	-3 239 872	-3 239 872	-3 239 872	-3 239 872
TOIMINTAKATE	-20 299 232	-21 251 681	-20 969 856	-20 521 271	-20 151 745	-20 105 718

Lukiokoulutus

Tulosalueen esimies: johtava rehtori

Toiminnan kuvaus

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa.

Lukiokoulutuksen tarkoituksena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyviksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja, taitoja ja valmiuksia. Lisäksi koulutuksen tarkoituksena on antaa opiskelijoille valmiuksia elinikäiseen oppimiseen ja itsensä jatkuvaan kehittämiseen (LL 2§ 1. ja 2. mom.).

Pitemmällä aikavälillä opiskelijamäärät ovat vähentyneet. Vuonna 2010 opiskelijoita oli Jämsän ja Jämsänkosken lukioissa yhteensä 353, syksyn 2021 laskennassa 213 ja syksyn 2022 laskennassa 243. Tällä hetkellä lukiossa on varsinaisia päätoimisia opiskelijoita yhteensä 260. Henkilöstön määrä on pyritty mitoittamaan lukuvuosittain opiskelijamäärän suhteessa. Opiskelijamäärän arvioidaan kasvavan lähivuosina. Ennusteen mukaan lukion opiskelijamäärä on 20.9.2024 laskennassa 287. Vuonna 2022 ja 2023 lukio-opinnot aloittaneiden ikäluokat ovat nelisarjaisia ja abiturienttien ikäluokka kolmisarjainen. Ennusteen mukaan lukion aloittavat ikäluokat ovat kolmisarjaisia 2020-luvun loppuun saakka.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymässä on tehty organisaatiomuutos. Tämän johdosta lukiokoulutus ja Ammattiopiston Gradia ovat sopineet yhteistoiminnasta kaksois- ja kolmoistutkinto-opiskelijoiden sekä urheiluvalmennuksessa olevien lukion opiskelijoiden osalta.

Seudullinen toisen asteen johtoryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa, samoin opinto-ohjaajien ryhmä. Gradian urheiluvalmennukseen osallistuu tällä hetkellä 20 lukion opiskelijaa. Ammattiopisto Gradian kahden tutkinnon opiskelijoita on lukiossa tällä hetkellä 24. Yhteistyökumppaneina ovat olleet myös Jyväskylän avoin yliopisto ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Keväällä 2023 Jämsän lukio osallistuu maakunnalliselle korkeakouluviikolle keväällä 2024.

Koulupsykologi ja kuraattori ovat siirtyneet 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueen palvelukseen ja yhdyspintatyö hyvinvointialueen kanssa keskittyy lähinnä opiskeluhoitoon.

Pääministeri Orpon hallitusohjelman tuomat uudistukset ja lakimuutokset lukiokoulutukseen:

Hallitus:

- uudistaa lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän vastaamaan paremmin lukiokoulutuksen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.
- uudistaa lukion rahoitukseen kuuluva pienten lukiodien lisä tukemaan koulutuksen saavutettavuutta ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumista.
- edistää kuntien välisen rahoitusvastuun tasapuolista jakautumista kotikunnan mukaan.
- mahdollistaa englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittaminen tiukasti rajatuin kriteerein.
- luo lukiodiplomeille valtakunnallisen kriteeristön
- mahdollistetaan yhden pakollisen ylioppilaskokeen korvaaminen lukiodiplomilla.
- säätää lukiolaisten oikeudesta tukiopetukseen.
- selvittää ja arvioi mahdollisuuden toteuttaa liikunnanopetus viikoittaisena oppiaineena koko koulutuksen ajalle.

Jämsän kaupungin talousohjelma 2024-2027:

Tuntikehyksen leikkaaminen. Tämä vaikuttaa opetuksen järjestämiseen, syksyllä 2024 aloittavien uusien opiskelijoiden pakolliset opinnot kolmisarjaisena, valinnaisuuden vähentäminen, keskimääräisen ryhmäkoon kasvattaminen.

Itsenäisen opiskelun lisääminen. Ryhmäkoon kasvaessa yli rajan mitä opetustilaan mahtuu, ei jaeta ryhmää ja vaan suoritetaan opintojakso itsenäisesti.

Ostetaan verkko-opetusta Gradian lukiokoulutuksesta, Otavialta ja Tutorhousesta niissä tilanteissa, kun se on lähiopetusta edullisempi tapa järjestää opetus.

Hankintojen vähentäminen. Hankitaan vain välttämätön ja korvataan rikkoutunut kalusto.

Hanketoiminnan vähentäminen: Viedään jo aloitetut hankkeet loppuun. Ei aloiteta uusia. Erasmus+-hankkeelle on myönnetty alustava rahoitus vuoteen 2027 asti ja hankkeeseen osallistumisesta päätetään vuosittainen sivistyslautakunnassa.

Talouden tasapainottamistoimenpiteet avataan euromääräisinä talousarviokirjan luvussa 2.10.

Lukiokoulutuksen hankkeet:

Koronavaikutusten lieventämisen saatu avustus: Avustusta käytetään tuki- ja lisäopetukseen, opinto-ohjaukseen ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen. Avustuksen käyttöaika päättyy 31.7.2024.

Muuramen kunnan hallinnoima Kestävän kehityksen tiekartta -hanke; Hankkeen aikana edistetään ja huomioidaan kestävä kehitys laaja-alaisesti lukioyhteisössä. Hanke alkoi jo vuoden 2022 aikana ja päättyy 31.5.2024.

Laatua ja hyvinvointia lukioihin: Muuramen kunnan hallinnoima, mukana myös Laukaan lukio. Hankkeessa on kolme päätavoitetta, laadulliset menetelmät ja tiedolla johtaminen, yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä laadukas oppiminen pedagogisia menetelmiä kehittämällä. Avustuksen käyttöaika päättyy 31.7.2024.

Erasmus+-hanke: Jämsän lukiolle myönnetty Erasmus+-akkreditointi mahdollistaa säännöllisen vuosittaisen tuen sekä opiskelijoiden että opetushenkilökunnan liikkuvuuksiin vuoteen 2027 asti.

opiskelijaennuste												
lv	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
lukio	245	260	287	285	270	277	280	270	251	229	209	193

Ennuste lukuvuoden alussa, kevätlukukaudelta vähenee edellisen syksyn ylioppilaat.

Tunnuslukuja

	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026	TS2027
Opiskelijamäärä	214	243	265	280	273	267
€ / asukas	-100,18	-112	-111	-108	-104	-100
€ / opiskelija	-9058	-9014	-8100	-7408	-7333	-7227

	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026	TS2027
Ylioppilaiden määrä	57	80	60	90	100	80
Yhdistelmäutukintojen määrä	4	5	5	5	5	5
Urheiluvalmennettavien määrä	24	24	24	24	24	24

	TP 2022	TA+lta 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT	49 031	61 000	80 000	41 000	41 000	41 000
Valmistus omaan käyttöön						
Myyntituotot						
Maksutuotot	3 876	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Tuet ja avustukset	43 298	55 000	75 000	36 000	36 000	36 000
Muut toimintatuotot	1 857	2 000	1 000	1 000	1 000	1 000
TOIMINTAKULUT	-1 987 688	-2 251 452	-2 226 637	-2 201 637	-2 201 637	-2 201 637
Henkilöstökulut	-1 280 665	-1 438 107	-1 399 664	-1 374 664	-1 374 664	-1 374 664
Palvelujen ostot	-296 164	-362 038	-391 603	-391 603	-391 603	-391 603
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-95 865	-116 200	-78 200	-78 200	-78 200	-78 200
Avustukset	-200					
Muut toimintakulut	-314 794	-335 107	-357 170	-357 170	-357 170	-357 170
TOIMINTAKATE	-1 938 657	-2 190 452	-2 146 637	-2 160 637	-2 160 637	-2 160 637

Elämänlaatupalvelut

Tulosalueen esimies: kirjastopalvelupäällikkö

Toiminnan kuvaus

Elämänlaatupalveluilla on keskeinen merkitys jämsäläisten hyvinvointiin ja kaupungin elinvoimaisuuteen. Järjestämme ja tuotamme elämänlaatupalveluja ja luomme niille toimintaedellytyksiä. Kannustamme jämsäläisiä harrastamiseen, itsensä kehittämiseen ja terveelliseen ja vastuulliseen elämäntapaan. Kaupunkistrategian mukaisesti huolehdimme siitä, että palvelujen hyvä saavutettavuus edistää hyvinvointia ja elinvoimaa.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa on useita elämänlaatupalveluja koskevia linjauksia. Lasten ja nuorten lukutaitoa vahvistetaan, kuten myös lastenkulttuurin saavutettavuutta. Kirjastopalveluiden saavutettavuudesta huolehditaan. Taiteen perusopetusta koskeva lainsäädäntö uudistetaan. Liikunnallista elämäntapaa edistetään. Nuorten syrjäytymistä ehkäistään ennaltaehkäisevin toimenpitein. Hallitus turvaa, että jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus vähintään yhteen mieluisaan harrastukseen. Nuorisovaltuustojen asemaa vahvistetaan. Resurssien puitteissa huomioimme nämä hallitusohjelman elämänlaatupalveluja koskevat kärjet tulevien vuosien suunnittelussa ja toteutuksessa.

Elämänlaatupalvelut koostuvat opisto-, kirjasto- ja vapaa-aikapalveluista. Kotouttaminen on sisällytetty opistopalveluiden tulosityksikköön. Kaupungin hyvinvoinnin edistämistyön koordinointi on vapaa-aikapalveluissa.

Kirjasto tarjoaa pääsyn monipuolisiin aineistoihin sekä edistää lukemista ja kirjallisuutta. Kirjasto on myös tapahtumien, opiskelun, harrastamisen ja kansalaiskeskustelun paikka kaikenikäisille.

Lasten ja nuorten kirjastopalveluihin kohdistettu palvelulupaus toteutetaan kattavasti myös vuonna 2024. Digiopastusta tarjotaan tukemalla yhteistyökumppanien organisoimana vertaisopastusta tarjoamalla

käyttöön tiloja ja välineitä. Tapahtumatuotannossa näkyvät presidentinvaalit, ympäristövastuu ja kansalaistiede.

Raitin asiakasraadin toiminta on käynnistynyt. Kirjasto toteuttaa ensimmäisen, vuosittain toistettavan asiakaskyselyn. Kuntien yhteinen e-kirjasto avataan keväällä ja sen myötä sähköisten aineistojen tarjonta kasvaa ja monipuolistuu.

Vapaa-aikapalvelut järjestää vuonna 2024 ohjattua toimintaa, tapahtumia ja leirejä erikseen sekä yhteistyössä järjestöjen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Yhdistysten toimintaa tuetaan avustuksin, koulutuksin ja yleistä neuvontaa antaen. Vapaa-aikapalvelu järjestää itsenäisyys- ja veteraanijuhlan, ylläpitää museotoimintaa ja toimii aktiivisesti Tammenlehvän Jämsän perinnetoimikunnassa. Galleria Kivipankin näyttelytoimintaa jatketaan elokuun alkupuolelle saakka. Jämsän kotiseutuarkiston siirtoa Kenraalintie 12 kiinteistöön jatketaan.

Vapaa-aikapalvelut koordinoi vammaisneuvoston ja nuorisovaltuustotoimintaa. Vuotuispalkinnot ja nuorten stipendit jaetaan. Nuorisotilatoimintaa sekä uimahallipalvelua ylläpidetään. Uimahallin kävijämäärätavoite on 55 000 asiakasta.

Hanketoimintaa jatketaan, mutta supistetusti:

- Nuorten rinnalla koulussa 2023-2024 -hanke jatkuu kevätkauden 2024.
- Uudelle koulunuorisotyöhankkeelle on varauduttu hakemaan avustusta syksyille 2024.
- Työvalmennussäätiö Avituksen kautta hoidettavia nuorten työllistämiseen ja elämänhallintaan liittyviä yksilövalmennus-, nuorten starttipaja (Kohtaava-hanke) ja etsivän nuorisotyön hankkeita jatketaan myös vuonna 2024. Kaikkein em. hanketoimintaan saadaan valtionavustusta.
- Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan -hanke jatkuu.

Opistopalvelut järjestää vapaan sivistystyön opintoja Jämsän työväenopistossa sekä taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaisia opintoja Jämsänjokilaakson musiikkiopistossa. Musiikkiopisto järjestää opintoja myös Kuhmoisten kunnassa vuonna 2024. Kuhmoisten kunta ei osta työväenopiston opetuspalveluja Jämsän kaupungilta enää vuonna 2024. Työväenopistossa arvioidaan opiskelevan vuonna 2024 noin 1 400 opiskelijaa ja musiikkiopistossa 360 opiskelijaa.

Jämsän työväenopisto järjestää nuorille maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille suomen kielen ja kotoutumisen koulutusta myös vuonna 2024. Koulutuksessa on tällä hetkellä 8 opiskelijaa. Ryhmä saa koulutuksen valmiiksi elokuussa 2024. Talousarvioon on varattu yhden opettajan palkkakustannus koko vuodelle 2024. Valtio korvaa opetukseen käytetyn resurssin takautuvasti.

Työväenopisto tekee korkeakoulu yhteistyötä Jyväskylän yliopiston sekä JAMK:n kanssa. Korkeakouluopintoja koordinoiva työryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa.

Talouden tasapainottamistoimenpiteinä korotetaan taksoja 1.1.2024 alkaen ja lukuvuosiperusteisten maksujen osalta 1.8.2024 alkaen. Taksoja korotetaan koko talousohjelmakauden ajan. Sivistyslautakunta käsittelee maksut ja taksat kokouksessaan 26.10.2023. Lisäksi tuloja arvioidaan saatavan kertaluonteisista myyntituloista ja Vinnin tilan piharakennuksen vuokratuloista.

Opistojen kurssitarjontaa vähennetään noin 15 % kohdistuen tasaisesti koko opinto-ohjelmaan. Tuntimäärän vähennys on noin 1 000 tuntia. Musiikkiopiston osalta muskaritoimintaa vähennetään, tuntiopettamista tiivistetään sekä henkilöstörakennetta tiivistetään eläköitymistä myötä. Myös kirjastopalveluissa henkilöstökustannuksia vähennetään eläköitymistä kautta. Vinnin tilan residenssi-ajatuksella luovutaan ja piharakennuksen asunto laitetaan vuoraukseen käyttöön.

Palveluverkkoa ja aukioloaikoja muutetaan siten, että liikennepuistotoiminnasta, Galleria Kivipankista ja kirjastoautosta luovutaan. Galleria Kivipankin rakennus laitetaan myyntiin ja rakennuksen käyttötarkoitukselle voidaan asettaa ehtoja. Liikennepuistotoiminnasta luopuminen mahdollistaa

perusopetuksen tulosalueella todetun toimenpiteen ohjaajien työajan kohdentamisesta ja säätelystä koulun työaikojen mukaan. Lisäksi tarve määräaikaiseen leiritoiminnan ohjaukseen poistuu tätä kautta, kun nuorisohjaajan työpanos kohdennetaan liikennepuistosta leiritoimintaan.

Osana talousarvioesitystä supistetaan kirjastoverkkoa, mikä tarkoittaa liikkuvan toimipisteen eli kirjastoauton lakkauttamisprosessin käynnistämistä. Lakkauttaminen mahdollistaa kirjastopalveluissa tapahtuvan eläköitymisen hyödyntämisen. Jos pääkirjaston palveluajat pidetään nykyajaisena, organisaation sisältä tulee tehtäväksi henkilöstösiirto oppisopimuskoulutuksella. Valtuusto delegoi päätöksenteon lakkauttamisasiasta sivistyslautakunnalle.

Työvoimakustannusten vähentämiseksi uimahallin aukioloaikoja supistetaan. Supistus vaikuttaa myös puhtaustalveluiden kustannuksia vähentävästi.

Avustuksia leikataan 10 % kuitenkin niin, että ensilumen ladun avustus jäädytetään v. 2023 tasolle. Varaudutaan kohdentamaan leikkausta myöhemmin myös siihen. Hanketoimintaa supistetaan ja se keskittyy jatkossa koulunuorisotyöhön. Kerhotoiminnan hanke jatkuu nykyajaisena. Työvalmennussäätiö Avituksen nuorten palvelut kotiutetaan kaupungille ja resurssi suhteutetaan nuorisoiäluokan pienenemiseen. Muutos toteutuu v. 2025 tai seuraavan avustuskauten alusta. Sitä ennen kuntaosuutta pienennetään. Kotiuttaminen mahdollistaa tiiviimmän yhteistyön mm. oppivelvollisten osalta jo pelkästään siksi, että kaupunki toimii koulutuksen järjestäjänä. Työvoimapalveluiden siirtyminen kuntien tehtäväksi voi avata uusia toiminnallisia mahdollisuuksia asiassa. Nuorten työpajatoiminnan osalta haettavaksi tulee valtionavustuskelpoisuus / OKM.

Jämsän kaupungin vuoden urheilija -palkinto ja lasten ja nuorten stipendit katetaan jatkossa testamenttisaantoon perustuvalta tasetililtä. Käytänne on yhteneväinen Viljo Järvisen kulttuuripalkinnon kattamisen kanssa.

Hankintoja vähennetään ja palveluostoissa tehdään karsintaa kaikissa elämänlaatu- ja palveluiden tulosityksiköissä.

Talouden tasapainottamistoimenpiteet avataan euromääräisinä talousarviokirjan luvussa 2.10.

Tunnusluvut	TP2022	TA+LTA 2023	TA2024	TS2025	TS2026
Elämänlaatu- ja palvelut	- 176,15	- 193,67	- 185,5		

	TP 2022	TA+Lta 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT	692 657	728 200	683 000	680 000	670 000	670 000
Valmistus omaan käyttöön						
Myyntituotot	271 208	279 900	283 300	270 000	260 000	260 000
Maksutuotot	243 070	271 400	260 000	275 000	275 000	275 000
Tuet ja avustukset	123 696	127 600	74 600	70 000	70 000	70 000
Muut toimintatuotot	54 683	49 300	65 100	65 000	65 000	65 000
TOIMINTAKULUT	-4 101 422	-4 504 759	-4 262 264	-4 210 000	-4 170 000	-4 170 000
Henkilöstökulut	-1 993 149	-2 241 464	-2 106 775	-2 060 000	-2 030 000	-2 030 000
Palvelujen ostot	-734 022	-770 352	-731 195	-715 000	-715 000	-715 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-194 923	-216 320	-168 080	-165 000	-165 000	-165 000
Avustukset	-152 293	-191 000	-171 000	-170 000	-160 000	-160 000
Muut toimintakulut	-1 027 036	-1 085 623	-1 085 214	-1 100 000	-1 100 000	-1 100 000
TOIMINTAKATE	-3 408 765	-3 776 559	-3 579 264	-3 530 000	-3 500 000	-3 500 000